

"BERGAMA OVACIK ALTIN MADENİ" ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU ARA RAPORU

Bergama-Ovacık Altın Madeni
İhtisas Komisyonu Sekreteryası Adına
Şifit DEMİR, Kimya Y. Müh,
K.M.O. Ege Bel. Şb. II. Başkanı

1989 yılında, Bergama-Ovacık yakınlarında, sondaj çalışmalarına JL • başlayan EÜROGOLD MADENCİLİK A.Ş. yörede işletmeye değerli rezerv olduğunu saptamış ve "İŞLETME RUHSATI" için yasal girişimlerde bulunmuştur*

TMMÖB'a bağlı meslek odalarımızın Şube ve Temsilciliklerinden oluşan; İZMİR İL KOORDİNASYON KÜRÜLÜ'nün 30 Nişan 1992'de oluşturduğu "Ovacık Altın Madeni Özel İhtisas Komisyonu" olarak, çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Ancak işletme çalışmalarının, ruhsat aşamasına getirilmesi nedeniyle ivedi gördüğümüz noktaları "ARA RAPOR" olarak sunmakta yarar görüyoruz.

2, 1983 yılında kabul edilen, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun yürürlükte olmasına karşın; yasayla ilgili gerekli yönetmeliklerin çıkarılmamış ve denetleyecek organlarının belirlenmemiş olması nedeniyle Çevre Kanunu'nun 10. maddesine göre hazırlanması istenen "ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRME" kısa adı ile (CED) raporlarının eksik bilgilerle donatılmış olması kaçınılmazdır. Bu nedenle Ruhsatlandırma işlemleri sırasında yasal bir dayanak olarak kul* lanılamazlar.

EÜROGOLD MADENCİLİK A.Ş. tarafından 1991 yılında DEO Çevre Mühendisliği bölümüne hasırlatılan "Ovacık'ta Altın Madeni Çevresel Etki Değerlendirme Raporu" çok değerli bilgileri içeriyor olmasına karşın; komisyonumuzca yapılan incelemelerde, aşağıda eksiklikleri saptanmıştır:

2*1* CED Raporu'nun hazırlanması için yöredeki flora ve faunanın tüm yıl içinde izlenmesi gerekir. CED Raporu'nda yer alan flora ve fauna ile ilgili etkiler için yörede flora ve faunanın inaktif olduğu Ekim-Ocak gibi 3 aylık zaman periyodu seçilmiştir. Yöredeki canlılardan sadece kış aylarında yaşamsal faaliyetlerini sürdürenler ele alınmış, diğer aylarda yaşamsal faaliyeti olan canlılar izlenmemiştir. Doğal dengenin sağlanmasında Önemli rolleri olan canlılar için or*

taya çıkacak sorunlar CED raporunda yer almamaktadır.

2,2, CED raporunda ve Ovacık Atık Deposu Kesin Proje Raporunda bulunması gereken yöreye ait küçük ölçekli gözlemsel jeoloji çalışmalarına ve işletme alanında ise, büyük ölçekli mühendislik jeolojisi haritalarına rastlanmamıştır,

2,4, Atık Deposu tabanında ve memba bölümünde yer alan (atık barajından olabilecek sızıntıların, içinde sürküle edeceği) alüvyonun geçirimsizliği için sondaj esnasında/serbest permeabilite deneyinin yapılmaması kabul edilemez bir durumdur. Ayrıca alüvyonun taşıma gücünü belirleyecek deneylerin yapılmadığı görülmektedir,

2,5, Jeoteknik araştırma sondajları yapının konumuna uygun yerleştirilmediği gibi» derinlikleri ve sayıları da yeterli olmaktan uzaktır,

2,6, Baraj göl içi ve yamaçlarının toplam 1 metre kalınlığında kil ile kaplanması öngörülmüştür. Tabanda alüvyon, yamaçların önemli bölümünde yamaç molozu olması dolayısıyla, yapılacak kaplamanın uzun süreli fonksiyonunu sürdürmesi çok zordur, Eğer yamaçlarda şev düzenlemesi yapılmayacak ise, gevşek haldeki yamaç molozunun doğrudan üzerine yapılacak kil kaplamanın duyarlılığı söz konusu değildir. Bir süre sonra kısmi kopma ve çökmeler görülecek ve bu boşlukların atık sıvılar tarafından doldurulacağı kuşkusuzdur.

2,7, Bilindiği gibi, proje alanı birinci derece aktif deprem kuşağı üzerinde yer almaktadır. Bu tür aktif bir lokasyondaki bir barajda sadece kil kaplama ile sızdırmazlığın sağlanması teknik olarak güvenilir değildir. Özellikle de ayrık zemin (yamaç molozu) ve alüvyon üzerindeki kaplamada deprem anında oturma ve çatlama olmaktadır,

2,8, Deprem dizayn parametrelerinin gerçekçi alınmadığı düşünülmektedir. Atık barajının ve işletmenin bulunduğu bölgenin deprem risk analizi etüdünün yapılması gerekmektedir,

2,9,Sızdırmazlık için muhakkak jeomem-

bran ile birlikte, esnek, sentetik bir malzemenin de kil kaplama arasına serilmesi zorunludur. Bu uygulanmadığı takdirde, gövde altındaki alüvyon kaldırılmalıdır. Ana kaya içerisinde enjeksiyonla mutlak geçirimsizliğin sağlanması gerekmektedir, Jeomembran uygulaması yamaçlarda da yapılmadığı takdirde, aynı şartlar yamaçlar için geçerlidir*

2.10, Barajın memba ve mansabında rasat kuyuları açılmalıdır. Bu kuyularda periyodik aralıklarla alınacak yeraltısuyu numunelerinden kimyasal analizlerin yapılması gereklidir. Rasat ve analiz çalışmalarına inşaat öncesinde başlanmalı ve İnşaat sonrasında devam edilmelidir,

2.11. Gövde ve kaplama için kullanılacak yapı gereçlerinin miktarı ve mühendislik kriterleri yeterli görülmemektedir. Bilhassa geçirimsizlik perdesinde kullanılacak kilin Özelliklerinin yeterliliği ve alım yerinin etüdü tekrar yapılmalıdır. Önerilen geçirimsiz gereç alım lokasyonu zaten şu anda Kestel Barajı göl alanı içinde kalmaktadır,

3, Altın madeni İşletmesi açık işletme 30 m, genişlik 600 m uzunlukta bir alanda yapılacaktır, işletme sahası Ovacık Köyüne bitişiktir,

3.1. İş güvenliği açısından patlacıyı madde kullanan ocakların yerleşim alanlarından en az 70 m (yatay mesafe) uzak olması gerekmektedir. Bu yasal mesafeyi sağlamak için şirket işletme sınırında bulunan iki sıra konutu (yaklaşık 50 adêt) boşaltarak sakinlerini inşa ettireceği yeni konutlarda yerleştirmeyi planlamaktadır, Bu konu tamamen mülk sahiplerinin isteklerine bağlı olmalıdır.

3.2. İşletme sırasında İnsan sağlığını ve çevreyi olumsuz etkileyecek düzeyde toz emisyonu oluşacaktır,

3.3. Patlama gürültüsünden tüm civar köyler etkilenecektir,

4, Birinci derecede deprem bölgesi olan; Ovacık yöresinde kurulması planlanan işletmenin jeolojik durumu ve projesindeki eksiklikleri gözönüne alarak dikkatimizi atık deposu üzerinde yoğunlaştırıyoruz, İşletme süresince oluşan serbest ve bağlı siyanürleri İhtiva eden, katı ve sıvı tehlikeli atıkların deşarj edileceği 160.000 m²lik açık sahanın, işletmeden sorumlu teknik elemanlar tarafından gerekli titizlikle yönetileceğinden eminiz. Bu yönetim sırasında, serbest ve zayıf asidik ortamda kolayca çözülebilen metal siyanür komplekslerinin, doğal degretasyona uğrayacakları ancak metalik siyanür komplekslerinin tümüyle ortamdaki ayrılmayacağı açıktır. Bunlar İşletme yılları ilerledikçe artış göstereceklerdir.

4.1. CED raporundan anladığımızı göre; işletme süresince; gözlem kuyularından ve yüzey sularından en az ayda bir kez olmak üzere; su Örnekleri alınacaktır. Atık Deposu'nun

sızdırmazlığı, bu örneklerde bulunan serbest ve zayıf asitte çözünen siyanürler ile ağır metallerin konsantrasyonlarına göre yargılanacaktır.

4.1.1. Örnek alım istemleri bile, deneyimli ve yetkili kişiler tarafından yapılmalıdır.

4.1.2. Çok hassas bir şekilde yapılması gereken analizler; işletmece yurt içinde veya yurt dışında yaptırılabilir. Yurt içinde gerçekleştirilecek olsa bile; sürekli yeterince hızlı ve çok hassas deneyleri içeren bu analizler aylık büyük ek maliyet getirecektir. Kaldı ki böylesi "bağımsız" bir laboratuvar henüz ismini duyurmamıştır,

4.1.3. Bu analizlerin sonuçlarının değerlendirilmesi sadece şirket elemanlarınca mı yapılacaktır? Yoksa, belli kurum ve kuruluşlar; örnek alımı, analiz neticelerinin değerlendirilmesi ve endişe veren bir durum ortaya çıktığında gerekli tedbirlerin alınması gibi faaliyetleri üstlenecek midir?

Kısaca işletme süresince alınacak tedbirlerin ve uygulanacak yaptırımların kimler tarafından organize edileceği belirsizdir,

4.2. İşletme faaliyetleri 8 yıl sonra tamamlanacak, Atık Deposu'nun üstü kil tabakası ile örtülerek saha terkedilecektir.

4.2.1 Yukarda (4,1, de) söz ettiğimiz, örnek alımlarına ve bunların analizlerinin yaptırılmasına, belli bir süre için de olsa, rutin olarak devam edilmesi gerekmektedir. Bu dönemin işlemlerinin sorumluluğunu, maliyetini ve tedbirlerini hangi kurum ve kuruluşlar üstlenecektir.

5, TMMOB İL KOORDİNASYON KURULU olarak, gerek sözü geçen firmada çalışan teknik elemanlarla, gerekse kamu ile ilgili diğer gerçek ve tüzel kişilerce bilgi alış-verişi yapmaya ve teknik detayları incelemeye devam edeceğiz.

Ancak, EÜROQÖLD MADENCİLİK A.Ş. Birinci derece deprem bölgesinde yer alacak, tehlikeli atıklarını açık sahada depolamayı planlayan bir İşletme için kamuya yeterince açıklanmamış bir projenin yanısıra, yetersizlik ve belirsizlikleri olan bir CED raporu ile, ruhsat almak üzere yasal İşlemlerini devam ettirmektedir.

Yetkili mercilerin ruhsat işlemlerini acele ile neticelendirme yoluna gitmeyeceklerinden eminiz. Aksi takdirde, yurdumuzda yeni bir YAP-İŞLET-TERK ET modelinin yerleşmesi kaçınılmaz olacaktır. 14.05.1992

TMMOB İL KOORDİNASYON KURULU
BERGAMA-ÖVACIK ALTIN MADENİ
İHTİSAS KOMİSYONU ÜYESİ ODALAR

İNŞAATA MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR
ŞUBESİ

JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR
ŞUBESİ

MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR
TEMSİLCİLİĞİ

ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR
BÖLGE ŞUBESİ